

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

1.

Τὴν ὑμετέραν ἐλλόγιμον πανιερότητα μεθ' ὅσης τῆς εὐλαβείας κατασπαζόμενος προσκυνητικῶς ἠδέως προσαγορεύω, δεόμενος ἀδιαλείπτως τοῦ παναγάθου ὅπως ἐπιβραβεύῃ αὐτῇ πάντα τὰ ἐφετὰ καὶ σωτήρια κατ' ἀμφοτέρον τὸν ἄνθρωπον. καὶ τὸς δι' εὐχῶν της ἁγίων ὑγιαίνω, ἀλλὰ μὲ κόπους. ἓνα μὲν ἀπὸ τὰ βαρύτερα χρέη, καὶ ἄλλο ἀπὸ τὰς καιρικὰς ἀνωμαλίας καὶ ἀκαταστασίας τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ τὴν δυστυχίαν τῶν ἀνθρώπων, καθὼς ἠμπορεῖ ἢ σύνεσις της νὰ τὰ συμπεράνῃ. ὁ δὲ πανάγαθος Θεὸς νὰ τὰ ἐξομαλίσῃ δι' ὑμετέρων σεβασμίων εὐχῶν.

Ταῖς προάλλαις ἔλαβον τὸν πλῆκον της μὲ τὴν ἱεράν της καὶ τὰ τῆς πόλεως γράμματα. πάραυτα δὲ ἀμέλησα τὴν ἀπόκρισιν προσμένωντας τὸν ἐρχομὸν τοῦ σινιὸρ Ἰσαὰκ καὶ νὰ μὲ συμπαθήσῃ. τὰ ὅποια γράμματα ἦσαν παλαιά. τώρα καινούριον δὲν ἔχω παρὰ πῶς ὁ κύρ Ἰερεμίας ἀκόμη κρυμμένος εὐρίσκεται μὲ τὸ νὰ μὴν εὐγῆ ἢ ἐλευθερία του καθὼς ἤθελεν, μὲ ὅλον ὁποῦ τοῦ ἔταξαν νὰ τοῦ δώσωσι εἴκοσι πουργεῖα ἀνά χεῖρας καὶ δύο κατ' ἔτος νὰ εὐγῆ ἕξ ἀπὸ τὰ κάστηρ, ὅπου θέλει νὰ καθίσῃ. ἐδιαβάσθη καὶ ἡ ἀνώσις των ἀμφοτέρων κύρ Ἰερεμίου καὶ Φιλιππουπόλεως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Δημητρίου. τὸ δὲ ἰτλάκιον τοῦ Φιλιππουπόλεως δὲν εὐγῆκεν. τὸ αἴτιον δὲν ἠξεύρω. καὶ ποῦ ἔχουσι νὰ καταστήσωσι καὶ ἐκεῖνοι καὶ ὁ λοιμὸς μὲ τοὺς κινγάδες καὶ καθημεριναῖς ζημίαις. Ἄν ἔχη δὲ ἡ πανιερότης της νεώτερα θέλει κάμει αὐτὴν τὴν χάριν πρὸς τὸν αἰεὶ ἐτοιμότατον καὶ ὅλον ἐδικὸν της νὰ τὰ κοινώσῃ, ὡς καὶ ὑπογράφεται

αἴφλα Δεκεμβρίου κ'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωαννῆμ

2.

Ἐυγαίνου εἰς χρόνους μακροὺς ἐν εὐημερίᾳ καὶ ἀμεταπτώτῳ ὑγιείᾳ ἢ σὴ σεμνοπρεπεστάτῃ πανιερότητι δοξάζουσα καὶ ἐξυμνοῦσα τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός καὶ ἐντροφῶσα εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων καὶ τὴν καλλονὴν τοῦ παντός, ὡς ἐν κόσμῳ οὔσα, ἐκτὸς τοῦ κόσμου ἦς, κατακλειδάζουσα τοὺς ἐν σκότει καὶ ἀγνοίᾳ κατακειμένους. Ἔστω εἰς εἰ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ ΙΔ' Τομοῦ σ. 296.

δησίν της ὅτι οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, οἱ θεῖοι πατέρες ἐσυγκρότησαν καὶ αὐθις πόλεμον φρικτόν, μὲ ζημίαν ὁποῦ ποτὲ δὲν ἔγινεν, ὡς μοὶ φανεροῦσι, ὁ κύριος Ἰερεμίας μὲ τὸν κύριον Πατίσιον. τέλος ἔλαβεν αὐθις τὴν λευκὴν ψῆφον ὁ κύριος Πατίσιος. μὰ ἀκόμι δὲν ἤθελε φορέσει καθβάδιον, ἕως τόσον ἰξεύρομεν. αὐτὰ τὰ ἐμάθαμεν μὲ δευτέραν γραφήν. ἡ πρώτη ὁποῦ καταλεπτῶς μᾶς ἔγραφαν ἐχάθη καὶ τώρα εἰς τὴν δευτέραν, ὡς προσειδῶτα λαλοῦσι, ὅθεν καὶ γενικῶς καθὼς ἐμάθαμεν σὰς φανερώνωμεν. ὄχι διὰ νὰ χαρῆτε, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς ἐλεηνολογήσητε καὶ νὰ μᾶς κλαύσητε προπόντως. ὅτι εἰς ἡμᾶς καμμία ἐλπὶς δὲν ἔμεινε νὰ κυβερνηθῆ ἡ ἐκκλησία. καὶ τί νὰ εἰποῦμεν παρὰ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ βάλῃ τὴν δεξιάν του, ὅτι καθὼς φαίνεται αὐτῇ ἡ πτώσις νὰ εἶνε πολλὰ μεγάλη

αψλβ' Φεβρουαρίου ζ'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ.

3.

Ὁ ἀναληφθεὶς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀφ' ἡμῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐπιβραβεύσει αὐτῇ ὑγείαν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν μεθ' ὅσων καταθυσμίων καὶ σωτηριωδῶν. τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ γὰρ ὑγιαίνω. Πρὸ πέντε ἡμερῶν ἔλθων ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπὸ τὴν περιήγησιν τῶν χωρίων, ὅθεν καὶ δὲν λείπω νὰ τὴν ἀκριβοχαιρετίσω καὶ νὰ φανερώσω μερικὰ παλαιονέα, δηλαδὴ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Κίτρου ἐξάρχου κατὰ τῶν Βλατέων καλογήρων καὶ ἐπισκόπου διὰ τὰς ζητίας των. ἄλλο νεώτερον δὲν ἔχω. τὰ ἐπάνω κατὰ τὴν ὥραν ἤσυχα. Παρακαλῶ δὲ νὰ μὴ με ὑστερήσῃ σεβασμίου της. Ταῦτα καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς πάμπολλα καὶ ἀγαθὰ. Θέλει δεχθῆ μέσα εἰς μίανκ οὐφάν μερικὸν παξιμάδι καὶ τὰς δύο ὀκάδας τοῦ καφέ καὶ τέσσαρα πουγασιά τοῦ παπᾶ Κύριου Γαβριήλ. ἡ δλότης ὀκάδες ἔνδεκα.

αψλβ' Μαΐου κη'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ

4.

Δεόμενος τοῦ παναγάθου Θεοῦ ὅπως ἐπιβραβεύῃ αὐτῇ πάντα τὰ ψυχαφελῆ καὶ σωτήρια εἰς χρόνους πολλούς. Τὸ φιλικὸν καὶ σεβάσιμὸν της ἔλαβον καὶ ἐχάτην οὐ μετρίως τὴν ὑγείαν της. Τὰ γράμματα τὸ πρὸς τὸν ἅγιον Λαρίσσης τὸ ἔστειλα, καὶ ἰδοὺ καὶ τὸ πρὸς Κωνσταντινούπολιν σήμερον πέμπω ἀπὸ Χορτιάτην εὐρισκόμενος κατὰ τὴν ὥραν ἐδώ, ἐπειδὴ ἀνεχώρησα ἀπὸ Θεσσαλονίκην, δέει τῆς πανώλους, ὡσὰν ὁποῦ ἐπερίσσευσεν μάλιστα εἰς τοὺς Ἑβραίους. Διὰ δὲ τὰς εἰδήσεις ὁποῦ

ζητᾶ, πρῶτον ὁ Κίτρουσ δὲν ἔκαμεν τίποτεσ, ἐπειδὴ καὶ οἱ πολῖται ἐμερίσθησαν εἰσ δύο, ὥστε ὁποῦ οἱ κρατοῦντεσ καὶ ἀγιάνιδεσ ἔμαθαν τοῦσ καυγάδεσ τῶν καλογήρων καὶ εὐγῆκαν σαάπιδεσ διὰ τὸν γέροντα ἡγουμένον, λέγοντεσ πῶσ τὸ νερόν τῆσ Θεσσαλονίκησ μὲ τὸ νὰ περνᾷ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ μοναστήρι καὶ εἰσ ἄλλον δὲν πιστεύονται παρὰ εἰσ τὸν γέροντα. καὶ ἔμεινεν ὁ κολοῖόσ, κολοῖόσ. καὶ αὐτὰ τὰ ἐπροξένησαν αἰ ἀσυμφωνίαι ἢ καὶ ἡ ἀστοχασία τοῦ ἑξάρχου. ἐγὼ καὶ παντελῶσ δὲν ἀνακατώθηκα καὶ ἐπῆραν γράμματα καὶ ἔξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ διὰ τὴν καλωσύνην τοῦ γέροντοσ ἡγουμένου καὶ ἐπάγησεν ἄνθρωποσ ἀπάνω. "Ἐτι ὁ Βερροῖασ ἦλθεν εἰσ τὴν ἐπαρχίαν του. ἠκούσθη ἀρχήτερα πῶσ ἔχει νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ ἑξάρχοσ νὰ μοιράσῃ τοῦσ τόποουσ τῶν καλογήρων. "Ἐτι σήμερον ἔλαβον ἐπιστολάσ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλειν γεγραμμένασ κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ ἐνισταμένου, τόσον μὲ φανερώνωσι πῶσ ἀκόμι ὁ πατριάρχησ δὲν ἐφόρεσε καββάδιον οὔτε ἀντάμωσεν. τὸ αἴτιον μὲ τὸ νὰ εἶναι σύγχισεσ τῆσ Πόρτασ καὶ ὄχι καλογερικαί. Νεοκαιοσαρείασ ἀκόμι λογιᾶζω πῶσ δὲν ἔκαμαν. Γράφετέ με ὡσάν ἕναν τησ παραμικρόν φίλον εἰσ ὅ,τι χρειάζεται καὶ ὄχι συνεσταλμένωσ. Εἶπα τὸν Ἄρδαμερίου διὰ τὰ ἀπίδια. τὸ ἐδέχθη ὁ πτωχὸσ μετὰ χαρᾶσ, ὅμωσ ἕνασ χροσφειλέτησ μὲ μίαν ὁμολογίαν τοῦ πρὸ αὐτοῦ 20 χρόνων τὸν ἔπιασεν καὶ τὸν ἔβαλεν εἰσ τὸν Πασιά. δὲν ἠξεύρει τί ἔχει νὰ ἀποκάμῃ. "Ἄλλα νέα δὲν ἔχω. ὅταν σὺν Θεῷ γυρίσω μέσα δὲν θὰ λείπω νὰ τῆσ φανερώνω.

αψλβ' Ἰουνίου ιθ'

† Ὁ Θεσσαλονίκησ Ἰωακείμ

5.

Τὸ σεβιάσμιόν τησ ἔλαβον ἐξ οὔ ἑχάρην τὴν ὑγείαν τησ. ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆσ. Διὰ τὰσ εἰδήσεισ τοῦ κῦρ Ἰερεμίου νὰ μὲ συμπαθήσῃ ἐπειδὴ κατὰ τὴν α' τοῦ παρόντοσ ἔλαβα τὰσ γραφὰσ καὶ ἐπροθυμήθην νὰ τῆσ φανερώσω, ἀλλ' ἐμποδίσθην ἀπορῶν γραμματοκομιστοῦ· καὶ ἄλλο ὅτι ἐλογίασα πῶσ νὰ ἐλάβετε προτῆτερα αὐτὰσ τὰσ ἀγγελίασ, ὡσάν ὁποῦ ἠκουσα πῶσ νὰ ἦλθαν αὐτόθι κάποιοι καλόγηροι ἀπὸ Λαύραν καὶ τὰ ἔξευραν σχεδὸν ἀρχήτερα ἀπὸ λόγου μασ. "Ἄλλ' ἐπειδὴ ζητᾶ καὶ ἀπὸ λόγου μου σαφέστατα, ἅσ ἠξεύρει πῶσ ἔλαβον τὰσ γραφὰσ πατριαρχικὴν καὶ τοῦ ἁγίου Χαλκηδόνοσ κατὰ τὴν α' τοῦ ἐνισταμένου, καθὼσ εἶπον, καὶ μὲ φανερώνωσιν πῶσ εἰσ τὰσ δέκα πέντε τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸσ ἐφόρεσεν τὸ καββάδι τὸ βασιλικὸν ὁ κῦρ Ἰερεμίας, ἡμέρα Παρασκευή. Τὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ μέσα

δὲν τὰ φανερόνωσιν. τοῦτο μόνον πῶς τὸν κύρ Παΐσιον τὸν ἔστειλαν εἰς Κύπρον. Τώρα δὲ ἐξ ἀκοῆς ἀκούω πῶς νὰ ἐμετάστειλαν δεύτερον τζαούσην νὰ τὸν ὑπάγη εἰς τὸ Σινᾶ, καὶ πῶς τίποτε δὲν εὐρέθη εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ πῶς ἐβούλωσαν τῆς μητρὸς του τὸ δσπήτιον, πλὴν ἐξ ἀκοῆς. τὸ τί θέλει ἀκολουθήσει Κύριος οἶδε. Ὁ ἅγιος Κυζίκου εὐρέθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. ὁ ἅγιος Νικομηδείας εἰς τὴν Χάλκην· οἱ λοιποὶ δὲν ἤξεύρω ποῦ ἦτον διεσπαρμένοι. Ἡ πανοῦκλα ἀκόμι δουλεύει εἰς τὴν πόλιν. φαίνεται πῶς ζητοῦσι πολλοὺς ἀρχιερεῖς νὰ ὑπάγωσιν ἐπάνω· καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ γίνῃ ἴλεως. Μίαν ἐπιστολὴν ἔλαβα ἀπὸ τὸν ἅγιον...καὶ κοίταξε τὴν νὰ καταλάβητε. Παρακαλῶ δὲ νὰ μὲ σημειώσῃ, ἂν τύχῃ καὶ λάβῃ εἰδήσεις νέας. ἔλαβον δὲ καὶ τὰ δῶρα τῆς καὶ εὐχαριστῶ. τὸν τουρβᾶν ἔδωσα τῷ καλογέρῃ κενὸν καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἐδικός μου ἔρχεται μεστός. τοὺς φίλους ἀσπάζομαι ὅλους. ἐνεχείρισα τῷ σινιὸρ Ἰσαὰκ τὴν ἐπιστολήν· ὑπέσχετο νὰ πάρῃ σήμερον τὴν τζόχαν νὰ τὴν βάλλῃ μέσα εἰς τὸν τουρβᾶν νὰ στείλῃ μὲ τοὺς παρόντας.

αψλβ' Ὁκτωβρίου ια'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωαννῆμ

6.

Ἀπεκρίθην εἰς τὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας πανιερότητος πρότερον καὶ οὐκ ἐπιγέγονέ τι νεώτερον ἕκτοτε ἄξιον τῆς ὑμετέρας εἰδήσεως διὰ νὰ σημειώσω. ἀλλὰ διὰ νὰ ἔρχεται αὐτοῦ εἰς προσκύνησιν ὁ χρησιμώτατος ἄρχων κύρ Νικόλαος ὁ Ροδόστομος ἀπὸ τοὺς Κορφούς, ἄνθρωπος σπουδαῖος καὶ εὐλαβῆς ἐπιθυμῶν πρότερον ἀπολαῦσαι τῶν θεοπειθῶν εὐχῶν τῆς ὑμετέρας πανιερότητος καὶ τῆς ἡδυτάτης αὐτῆς συνομιλίας, δὲν λείπω δι' αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ φανερώσω τὴν ἀδιάλειπτον καὶ διηνεκῆ ἀγάπην ὅπου προσφέρω τῇ ὑμετέρῃ πανιερότητι καὶ διάπυρον ἔφεσιν τοῦ συλλαῆσαι ἐπιστολικῶς καὶ ἀπολαῦσαι κατὰ τι τοιοῦτοτρόπως τῆς ποθεινοτάτης μοι αὐτῆς ἀνταγαπήσεως· τὸ γὰρ νοερῶς ἀπολαμβάνειν ὑμῶν ἔνεστιν αἰείποτε. ὅθεν φυλάττουσά με εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἔξαιρέτων αὐτῆς φίλων, ἃς μὴ λείπη φανεροῦσα τὴν ποθητὴν μοι αὐτῆς ὑγίαν συνεχῶς καὶ κελεύουσα μετὰ πολλοῦ θάρρους τὰ εἰς τὴν δυνάμιν μου. Ταῦτα καὶ τὰ ἔτη τῆς ὑμετέρας πανιερότητος εἶησαν θεόθεν πολλὰ καὶ πανευτυχῆ

αψλβ' Ὁκτωβρίου κγ'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωαννῆμ

7.

Ἵγυιαῖνοι ὡς ἐφίεται εἰς χρόνους μακροῦς. Τὸ παρὸν μου εἶνε νὰ φανερώσω πρὸς αὐτήν, πῶς μὲ ἤλθαν ἀρχήτερα δύο σαῖδες διὰ νὰ υπάγω ἐπάνω, καὶ ἀνέβαλα τὸν καιρὸν. τὴν ἀπάλιν ἤλθεν καὶ τρίτη μὲ ἀργηταν, καὶ ἄλλους φοβερισμοὺς ἄν παρακούσω, καὶ θαυμάζω τί νὰ κάμω. Τὰ ὅσα δὲ ἐσυνέβησαν ἀναμεταξὺ τῶν ἀρχιερέων καὶ πατριάρχου σᾶς τὰ φανερώνει ὁ πα πα ἁ Φω κ ἁ ς, ὁποῦ ἦτον παρὸν ἐκεῖ. Δὲν θέλω λείψει καὶ μετέπειτα νὰ τῆς γράφω, ὁποῦ καὶ ἄν εὐρεθῶ. τὸ αὐτὸ παρακαλῶ νὰ κάμῃ καὶ ἡ πανιερότης της πρὸς ἐμέ· καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος δι' εὐχῶν της ἁγίων νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ πειρασμοὺς φιλικούς, ἐπειδὴ καὶ πάσχω ἀπὸ φίλους καὶ ἀδικοῦμαι. ταῦτα καὶ τὰ ἕτη αὐτῆς ἀμπολλα καὶ ἀγαθά.

αψλβ' Νοεμβρίου θ'

† *Ο Θεσσαλονίκης *Ιωακείμ

8.

Τὴν ὑμετέραν πανιερότητα ὅλη ψυχῇ κατασπάζομαι καὶ ἡδέως προσαγορεύω· δέομαι τοῦ παναγάθου Θεοῦ ἵνα ὑγιαίνῃ εἰς ἡλίου δεκάδας πολλὰς ὡς ἐφίεται μετὰ τῶν καταθυμίων καὶ σωτηριωδῶν· καὶ τὸς ὑγιαίνω ἐξ ἡμισείας, ἐπειδὴ καθ' ὃν καιρὸν ἐφθασα ἐνταῦθα ἡσθένησα ἀπὸ πλευρόν, νεφρίτιν, καὶ ποδάγραν καὶ διήρκεσαν αὐτὴ ἡ ἰλιάς καὶ ἔσμος τῶν ἀσθενειῶν μέχρι σχεδὸν τὸν ἀπρίλιον, τὴν δὲ Θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ δι' εὐχῶν της ἁγίων ὀλίγον ἀνάρρωσα, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ αἴτιον ὁποῦ δὲν τῆς ἔγραψα συχνὰ ἐκτὸς μιᾶς ἐπιστολῆς ἀποκριθεὶς εἰς τὰ ὅσα μὲ γράφετε ὁμοῦ σὺν τῷ ἁγίῳ Λήμνου. ὅσα δὲ ἐσυνέβησαν ὡς παλαιὰ εἶνε περιττὰ νὰ τὰ γράφω. εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλω λείψει ἀναπληρῶντας τὸ χρέος μου, γράφωντάς την συχνὰ καὶ ἐν δέοντι.

Κατὰ τὸ παρὸν εὐρισκόμεθα μὲ ἄκραν ἡσυχίαν· ὁ κὺρ Παῖσιος κάθηται ποτὲ μὲν εἰς Μπαλατάν, ποτὲ δὲ εἰς τὰ νησιά. προστάξατέ μας τὰ δυνατά. καὶ τὰ ἕτη αὐτῆς ἀμπολλα. Τὴν ἀπόδειξιν τοῦ Ἱερισσοῦ τὴν ἔστειλα μὲ ἕναν ἱ ε ρ ο μ ὀ ν α χ ο ν Γ ρ η γ ὀ ρ ι ο ν νὰ τὴν φέρῃ αὐτοῦ, ὄντος τῆς πανιερότητός της εἰς Σκόπελον καθὼς ἤκουσα, καὶ ἔγραφα τῷ Βησαρίωνι Σκευοφύλακι νὰ τὴν ἐξετάσῃ, καὶ ἐρχόμενος ἡ πανιερότης σας νὰ τὴν δώσῃ. πλὴν ἀπόκρισιν δὲν εἶδα ἀκόμη. Θέλετε δεχθῆ παρὰ τοῦ Λαυριώτου Παρθενίου, ὁποῦ ἤλθεν ἐδῶ νὰ συγκώσῃ τὰ φλωρία τοῦ κὺρ Ἱερεμίου καὶ νὰ πωλήσῃ καὶ τὸ

σπίτι ὁποῦ δὲν ὀρίζει, ἕνα κουροῦπι ροδοζάχαρι ὀκάδες 22 νὰ τὴν μεταχειρισθῆτε μὲ ὑγείαν.

[αψλγ']

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ

9.

Δέομαι ἀδιαλείπτως τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, ὅπως εἶη αὐτὴ ἀνωτέρα πάσης προσβολῆς τοῦ ἀντικειμένου στηριζομένη ὑπὸ τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου ἀμῆν. Τὸ φιλικόν της καὶ παραπονετικὸν αὐτῆς ἔλαβον, ἐξ οὗπερ καὶ τὴν ἀγαθὴν της ὑγείαν μαθὼν λίαν ἔχαρην. ἔγνω καὶ τὰ ἐφεξῆς καὶ ἐλυπήθην οὐ μετριῶς ὀνειδίζων με ὡς ἀχάριστον καὶ ἐπιλήσιμον· καὶ δικαίως εἶπερ οὕτως ἔχει. ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι τὸ τοιοῦτον. καὶ πρῶτον λέγω ὅτι μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ παπᾶ Γρηγορίου δὲν τῆς ἔγραψα ἀκούωντας πῶς ἐλείπετε εἰς Σκόπελον, διὰ νὰ μὴ παραπίπτωσι τὰ γράμματα. ἀρχήτερα ὁμως τῆς ἔγραψα ἀποστέλλων διὰ ξηρᾶς, καὶ μετὰ ταῦτα μὲ τὸν Καρακαλινὸν Σκευοφύλακα ἔγραψα τοῦνομα μὲ τὸν ὁποῖον τῆς ἔστειλα καὶ ἕν κουροῦπι καινούρια ροδοζάχαριν ὀκάδες 12 καὶ 100. ὅθεν παρακαλῶ νὰ μὴ ἔχη καμίαν τοιαύτην ὑπόληψιν εἰς ἐμέ, ὅτι τὸ περιφρονεῖν δὲν εἶνε ἐδικόν μου, καὶ μάλιστα εἰς τὴν πανιερότητά της ὁποῦ ἀνέκαθεν τὴν ἐγνώρισα φίλον καὶ καλοθελήτην ὅθεν δὲν εἶνε ἀπὸ τὴν γνώμην μου ἂν ἀργοπόρησα νὰ τῆς γράψω κατὰ τὸν ἀπερασμένον χειμῶνα, διότι ἠσθένησα βαρέως, καθὼς τῆς προέγραψα καὶ εἰς ἄλλο μου γράμμα καὶ σχεδὸν ὑπὲρ τοῦς τέσσαρας μῆνας ἐκοίτουμον, καὶ παρακαλῶ εἰς ὅ,τι ὀρίζει νὰ μὲ προσταζῆ καὶ θέλει μὲ εὔρει εἰς τὰ δυνατὰ προθυμότατον. Τὸν Ἱερισσοῦ ἰδοῦ ὁποῦ τὸν γράφει ὁ παναγιώτατος καὶ ὡς τοῦ φαίνεται ἄς κάμη

αψλγ' Ἰουνίου κβ'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ

Υ. Γ. Λάβετε ἀπὸ τὸν παρόντα γραμματοκομιστὴν παπᾶ κῦρ Ἀβιμέλεχ ἕν ζευγάριον ξυρίχια.

10.

Ἐπροχθὲς τῆς ἔγραψα, ὁμοίως καὶ τῷ Ἱερισσοῦ διὰ νὰ σᾶς δώσῃ τὰς τέσσαρας χιλιάδας. ἰδοῦ καὶ τώρα τοῦ γράφω. καὶ ἂν εἰσακούσῃ καλόν. εἰ δὲ σὺν Θεῷ καταβαίνοντας εἰς ὀλίγον καιρὸν κάτω, δὲν σᾶς ἀφίνω νὰ παραπονησθε καὶ νὰ ἀδικῆσθε, ὅτι τὸ ἔχω ἀσέβειαν εἰς τὸν καιρὸν μου ἕνα τόσον πρᾶγμα νὰ ἀπομείνῃ ἀδιόρθωτον. ἀκόμι διὰ ἐκεῖνον τὸν λόγον ὁποῦ μὲ ἐγράψατε πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ συντύχω συνο-

δικῶς, τὸ ἔβειβαιώθην ὕστερον τί ἦτον. ψεῦδος εἶνε. δὲν ἐλάλησα καθῶς οἱ κατηγοροὶ φλυαροῦσιν, ἀμὴ αὐτοὶ μὲ τὸ νὰ μεθύσουν ἀπὸ τὴν κακίαν, καὶ ἑκατάρεξαν τὸν οἰκονόμον μου διὰ νὰ σκεπάσωσι τὸ ἀνόμημα ὁποῦ ἐτόλμησαν. γυρεύουσι νὰ σκεπάσωσι τὸν ἑαυτὸν τους. ἐγὼ εἰς τὰς ὑποθέσεις των δὲν ἀνακατόνομαι. τὴν ζημίαν μου ὅμως τὴν ζητῶ μὲ κάθε τρόπον καὶ κάθε καιρόν. Ἄς στοχασθῆ ἡ πανιερότης της τί τόλμημα ἐτόλμησαν, καθῶς εἶνε συνηθεισμένοι, καὶ ὡς καθῶς καὶ ἀναμεταξύ τους κáμνουσι, ὡς φαίνονται καὶ τὰ ἐν ποσὶ, ἀναμεταξὺ Ἰβηριτῶν καὶ Βατοπεδινῶν πράγματα ὁποῦ ἀκούωντάς τα ἀνθρώπος ἐκπλήττεται.

αψλδ' Φεβρουαρίου α'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωαννῆμ

Υ. Γ. Τὰ νέα τῆς Πόλεως εἶνε. Ὁ Εὐρίππου ἔκαμε παραίτησιν ἀπάνω εἰς τὸν Δαμαλῶν. ὁμοίως καὶ ὁ Παλαῶν Πατρῶν καὶ ἔγινεν ὁ Θεβῶν καὶ Θηβῶν ἔγινε τοῦ Νικαίας ὁ διάκος.

11.

Δεόμενος τοῦ παναγάθου νὰ τῆς χάριση ὅ,τι ἀγαθὸν καὶ σωτήριο. Τὸ παρόν μου εἶνε νὰ τὴν προσκυνήσω μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ πρώην Πισσιδείας κὺρ Κοσμᾶ ἑξάρχου τῆς ἀναμεταξὺ Βατοπεδινῶν καὶ Ἰβηριτῶν διαφορᾶς καὶ ὁ Θεὸς νὰ τοὺς εἰσηνεύσῃ. Ἐνα παράπονον ἔχω ἀπὸ τὴν πανιερότητά σας, διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν με προστάζετε ὅ,τι σὰς χροιάζεται ἀπ' ἐδῶ, μόνον εἰς ἄλλους. ἐγὼ δὲν ἰξεύρω τίνος χρῆζετε, ἀλλ' οὔτε μὲ ἀποκριθῆτε, ἴσως ὅμως νὰ ἐπαράπεσε τὸ γράμμα σας εἰς μίαν ἀποστολὴν μετὰ τοῦ παπᾶ κὺρ Ἀβιμέλεχ. χαρὰν τὸ ἔχω νὰ μὲ προστάζετε, δὲν τὸ βαρύνομαι, οὔτε ἀμελῶ εἰς τὰ προστάγματά της. Εἶδον καὶ τὴν πρὸς τὸν παναγιώτατον ἐπιστολὴν της. καὶ καθῶς δώσει ὁ καιρὸς οἰκονομήσετε διὰ τὰ περισσεύματα τοῦ ἹερISOY τῆς ζητίας.

αψλδ' ἐν μηνὶ Μαΐω κβ'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωαννῆμ

Υ. Γ. Ὁ Χαλδείας ἀπόθανεν καὶ ἔγινεν ἕνας ἁγιοταφίτης ἀπὸ ἐκεῖ ἐντόπιος Ἰγνάτιος τοῦνομα, ζωγράφος τὴν τέχνην.

12.

Λέομαι ἔκτενῶς διὰ τὴν κατ' ἄμφω ὑγείαν της. Μὲ συντομίαν τῆς γράφω ἐρχομένου αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Ἀρδαμερίου, ὅψ' οὐ θέλετε ἐγνωρίσει καὶ μάθῃ τὰ ἐνταῦθα πάντα τοῦ ἐνεσιῶτος δεινὰ τὰ βαρέα καὶ

κακὰ ἔξοδα, τὴν σφοδρὰν καὶ μακρὰν ποδάγραν, ὅπου μὲ κατέλαβεν, τοὺς καθημερινοὺς φόβους καὶ τέλος ἐξηράνθη καὶ ἡ θάλασσα καὶ ἡ ξηρὰ, ὥστε μικροῦ δεῖν καὶ λιμῶ ἀποθανεῖν τοὺς ἐνταῦθα. Ὅχι ἀπὸ ψωμί, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὅσα ἡ γῆ καὶ θάλασσα ἄλλοτε ἔφερε. Μακάριοι ὑμεῖς οἱ αὐτόθι εὐρεθέντες. Καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ ἐπικουφήσῃ καὶ τὰ ἐνταῦθα δεινὰ καὶ νὰ μεταλλάξῃ τὴν ταραχὴν καὶ ἀνωμαλίαν εἰς γαλήνην. Ὅτι μὲν δὲν γράφω συχνὰ δὲν εἶνε πῶς βαρύνομαι, ἀλλὰ ἔχω πολλὰ τὰ ἐπιπροσθούνη καὶ σύγγνωθι. καὶ εὐχου ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ ὅτι ὀρίζεις θαρροῦντως πρόσταξέ με καὶ εἶμαι ἕτοιμος εἰς τὰ δυνατά, καὶ οἱ χρόνοι της πολλοὶ καὶ ἀγαθοί.

αψλη' Δεκεμβρίου ιθ'

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωαννίμ

Ἐκ τοῦ ἀρχείου
τῆς Μεγίστης Λαύρας

12) Θηβῶν Παῖσιου.

1.

Ἡ ταπεινότης ἡ ἐμὴ διὰ τῆς παρουσίας ἐνυπογράφου ἐνσφραγίστου τε καὶ ἐμμαρτύρου ὁμολογίας δηλοποιεῖ ὡς ἔλαβεν ἤδη δανειακῶς διὰ χρεῖαν καὶ ἀνάγκην τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς παρὰ τῆς τιμιωτάτης Θεοδωροῦλλας γρόσια τὸν ἀριθμὸν δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια κεφάλαιον καθαρὸν ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς 50 γρόσια εἰς τὸ πουργεῖον τὸν χρόνον, ἅτινα ὑπόσχεται πληρώσειν τῇ αὐτῆς τιμιότητι καὶ ἐξοφλήσειν εὐχαρίστως εἰς διορίαν χρόνου ἑνὸς ὀλοκλήρου ἀπὸ τὴν σήμερον. παρελθούσης δὲ τῆς διορίας αὐτῶν ταύτης ἂν μὴ πληρωθῶσιν ἔχουσι τρέχειν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ συμπεφωνημένου αὐτῶν τόκου, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς τελείας αὐτῶν ἐξοφλήσεως καὶ εὐχαρίστου ἀποπληρώσεως. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων ἔνδειξιν καὶ διηγετικὴν τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα αὐτῆς ἐνυπόγραφος καὶ ἐνσφραγίστος χρεωστικὴ ὁμολογία ἐπὶ μαρτυρία τῶν πανιερωτάτων καὶ θεοπροβλήτων συναδελφῶν αὐτῆς ἁγίων ἀρχιερέων καὶ ὑπερετίμων καὶ ἐδόθη αὐτῇ

ἰωη (1808) Σεπτεμβρίου α'.

† Ὁ Θηβῶν Παῖσιος ὑπόσχεται

ὁ Νικαίας Μακάριος μάρτυς

ὁ Σίφνου Καλλίνικος μάρτυς

ὁ Φαρσάλων Δαμασκηνὸς μάρτυς

(καὶ ἄλλοι ἀρχιερεῖς ὧν αἱ ὑπογραφαὶ δυσανάγνωστοι)

Ἐκ τοῦ ἀρχείου
τῆς Μεγίστης Λαύρας

2.

Ἡ ταπεινότης ἡ ἐμὴ διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς ἔνυπογράφου... δηλοποιεῖ ὡς ἔλαβεν ἤδη δανειακῶς διὰ χρεῖαν καὶ ἀνάγκην τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς παρὰ τῆς εὐγενεστάτης κοκῶνας Κυτίγκως γρόσια τὸν ἀριθμὸν 500 κεφάλαιον καθαρὸν ἐπὶ συμφωνία τόκου πρὸς 50 γρόσια τὸ πονγγεῖον τὸν χρόνον, ἅτινα ὑπόσχεται...

(ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀπαραλλάκτως)

αφη (1808) Σεπτεμβρίου α΄

Ἐπιβ. Παῖσιος ὑπόσχεται

(οἱ μάρτυρες ὡς καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρω ὁμολογίᾳ οἱ αὐτοὶ ἀρχιερεῖς)

13) Ἰωαννίνων Κλήμεντος

Περὶ τοῦ Ἰωαννίνων Κλήμεντος ἔγραψεν ἐμπεριστατωμένως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας Ἀθηναγόρας¹, συμπληρωματικὰς δὲ περὶ αὐτοῦ πληροφορίας ἐδημοσίευσεν ὁ Εὐάγγελος Σαβράνης². Ὁρθῶς λίαν ὁ Σεβ. Ἀθηναγόρας ὀρίζει ὡς ἔτος τῆς ἀναδείξεως τοῦ Κλήμεντος εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἰωαννίνων τὸ 1680, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἀμασειᾶς Ἀνθιμον δεχόμενον ὡς ἔτος τῆς προαγωγῆς τοῦ Κλήμεντος εἰς Ἰωαννῖνον τὸ 1686³· διότι ἐκτὸς τῆς ἐπιγραφῆς τῆς μονῆς Βοτσᾶς Γρεβεντιῖου Ζαγορίου χαρραχθείσης τῷ 1680 καὶ ἀναφερούσης τὸ ὄνομα τοῦ Κλήμεντος, ἐκτὸς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Αἰτωλοῦ Εὐγενίου Ἰωαννουλίου πρὸς τὸν Κλήμεντα χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ 1680³ ἔχομεν καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἐπισκόπου Βόθρου καὶ Γλυκῆς Παΐσιου, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1682—1714 ὁπότε ἀπέθανεν ὁ Κλήμης, ἐπὶ 32 δηλονότι ἔτη (ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν περὶ τοῦ Παΐσιου διαλαβόντες εἶπομεν) ἐπεκράτησε συμφωνία μεταξὺ Κλήμεντος Ἰωαννίνων καὶ Βόθρου Παΐσιου περὶ χωρίων τινῶν τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων παραχωρηθέντων τῷ Παΐσιῳ ἀντὶ δύο χιλιάδων ἄσπρων ἐτησίως. ὥστε ἡ γνώμη τοῦ Ἀμασειᾶς ὅτι ἀπὸ τοῦ 1686 ἀρχιερέτευσε ὁ Κλήμης ἐν Ἰωαννίνοις ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη.

Ἐκ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης πρώτης καὶ δευτέρας ἐπιστολῆς τοῦ Κλήμεντος πρὸς τὸν Ἄρτης ἐπιβεβαιοῦται ἡ πληροφορία τοῦ Σεβ.

1. Ἡπειρωτικὰ Χρονικά, Γ', 33—37. καὶ ἐν «Ἑλλοπία» περιοδικῶ τῶν Ἰωαννίνων ἔτος Α (1931) συντομώτερον.

2. Ἡπειρωτικὰ Χρονικά Ζ', 157—167.

3. *Μ. Παράνικα*, Αἱ σχολαὶ τῶν Ἀγράφων καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν ἐν τόμῳ κς' (1896) σ. 5 τῷ ἐν Κ/πόλει Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγῳ.

Ἐπισημασθέντα, ὅτι ὁ Κλήμης κατὰ τὸ 1706 καὶ 1709 ἦν συνοδικὸς ἐν ΚΠόλει ὁπόθεν γράφει καὶ παρακινεῖ τὸν ἅγιον Ἄρτης νὰ μεταβῆ ἐκεῖσε καὶ συνεργασθῆ μετὰ τοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ ὡς εὐεργετηθεὶς καὶ προαχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ γλαφυρωτάτῃ ἀποφράττει τὰ στόματα τῶν χαρακτηρισάντων τὸν Κλήμεντα ὡς «ἀμαθέστατον καὶ ἀπαίδευτον»· ἐκ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου λαμβάνων τὰς διαφορὰς ἐν χριστιανικῇ ἐξάρσει καλεῖ τὸν Ἄρτης νὰ ἐξαρηθῶσι τὰ συμβάντα καὶ λεχθέντα μετὰ τῶν καὶ τὴν ἐμφιλοχωρήσασαν ψυχρότητα καὶ ἐν εὐκλειστῇ ἀγάπῃ νὰ ἀνακαινισθῶσιν οἱ παλαιοὶ τῆς φιλίας δεσμοί. Ἐν τῇ τρίτῃ ἐπιστολῇ τῇ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1714 μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ γραφεῖσθαι ἐξιστορεῖ τὰς συκοφαντίας τῶν Ἰωαννικῶν κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Βελλᾶς Ἰωαννικίου ἐν Ἰωαννίνοις διαμένοντος καὶ παρακαλεῖ τὸν Ἄρτης, συνοδικὸν ὄντα ἐν ΚΠόλει, νὰ ἀναρέσῃ τὰς συκοφαντίας τὰς ὁποίας «οὔτιδανοὶ ἄνθρωποι» κατὰ τοῦ ἐπισκόπου ἐξύφανα. Φαίνεται ὅτι αἱ νέαι αὗται ἠθικαὶ θλίψεις συνεκλόνησαν τὴν ὑγείαν του καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (1714) ἀπέθανεν ἐν Ἰωαννίνοις. ποῖον ἀκριβὲς μῆνα δὲν γνωρίζομεν. τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ βίος Κλήμεντος τερματίζεται κατὰ τὸ ἔτος 1714 καὶ οὐχὶ τὸ 1716. Περὶ τούτου ἔχομεν μαρτυρίαν ἀδιαφιλονίκητον καὶ ἀσφαλῆ· ὁ Ἰωαννίτης διδάσκαλος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς Προλεγομένοις τοῦ Γεωγραφικοῦ τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου τὰ κατ' αὐτὸν ἐξιστορούμενος μετὰ ἄλλων λέγει· «τοῦ μητροπολίτου δὲ Ἰωαννίνων κυρίου Κλήμεντος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, οἱ Ἰωαννῖται ἐξήτησαν αὐτὸν (τὸν Μελέτιον) μετὰ ἀναφορῶν καὶ δεήσεων. Ὑπακούσας οὖν τῇ αὐτῶν δεήσει, ἀγάπη τε τῆς πατρίδος κινούμενος, ἐπορεύετο εἰς ΚΠολιν μετατεθῆναι. ὁ δὲ πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος προσμείναντες αὐτὸν ἡμέρας πολλὰς καὶ μὴ ὄρωντες αὐτὸν ἐρχόμενον διὰ τὸ ἐμποδισθῆναι ἐν τῇ Λαρίσσει ὑπὸ ἀσθενείας . . . βιασθέντες τε μᾶλλον ὑπὸ μεγίστων μεσιτειῶν ἐχειροτόνησαν μητροπολίτην Ἰωαννίνων τὸν κύριον Ἰερόθεον Ράπτην. Μετὰ ταῦτα φθάσας ἐκεῖσε καὶ εὐρὼν κειροτονημένον μητροπολίτην Ἰωαννίνων ἔμεινεν ἡσυχάζων, εὐκαιρίαν ζητῶν, ὅπου μετ' ὀλίγας ἡμέρας νόσῳ κατασχεθεὶς πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε. . . . Ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ κατὰ τὸ 1714 σωτήριον ἔτος τῇ ιβ' Δεκεμβρίου καὶ ἐτάφη ἐν τῷ Χάσκισί, ζήσας τὰ πάντα πενήτηντα καὶ τρία ἔτη»¹. Τὰ πράγματα εἶναι σαφέστατα, καὶ αἱ χρονολογίαι ἀσφαλεῖς, διότι ὀρίζονται παρὰ προσώπου συγχρόνου

1. Ἰδ. «Ρωμανὸν τὸν Μελωδὸν» Α, 217.

καὶ δὴ Ἰωαννίτου καὶ εὐπαιδευτοῦ, οἷος ἦτο ὁ διδάσκαλος Ἀναστάσιος.

Ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἄρτης εὐρέθησαν τρεῖς μόνον ἐπιστολαὶ τοῦ Κλήμεντος πολλοῦ λόγου ἄξιαι αἱ ἑξῆς:

1.

Πανιερώτατε καὶ λογιώτατε μητροπολίτα τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ὑπέριτε καὶ ἔξαρχε πάσης Αἰτωλίας Κύριε Νεόφυτε ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, εἴης τῆ θείᾳ δυνάμει συντηρούμενος καὶ περιφρουρούμενος κατὰ τὸν διπλοῦν.

Ταῖς προλαβούσαις τῶν ἡμερῶν, ἀδελφῶν περιπόθητε, τῆς ἐγράψαμεν μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν ἐπαρχιωτῶν τῆς εἰς τὰ αὐτόθι καὶ τῆς ἐδηλοποιούμεν πρῶτον τὴν ὑγείαν καὶ στερέωσιν τοῦ κοινοῦ πατρός, τοῦ παναγιωτάτου λέγω Δεσπότη, καὶ δεύτερον τοῦ συναδελφοῦ τῆς Κλήμεντος, καὶ ἄλλα τινὰ, ὅσα ἦτον τῷ τότε καιρῷ ἀρμόδια. Τὸ παρὸν ὁποῦ τῆς γράφομεν δὲν εἶνε ἄλλος ὁ σκοπὸς παρὰ νὰ κάμωμεν μίαν συνομιλίαν ἐμμέσως διὰ τῆς παρουσίας μὲ τὴν σὴν πανιερότητα καὶ νὰ μᾶς δώσῃ ἀκρόασιν, καὶ νὰ βαθύνῃ εἰς τὰ περιγραφόμενα ὡς νουνηχῆς καὶ εἰδήμων.

Ἐγὼ, ἀδελφέ, στέκομαι καὶ στοχάζομαι καθ' ἑαυτὸν ἀνίσως καὶ εἰς τοῦτον τὸν κοινὸν κηδεμόνα εὐρίσκεται καμμία ἔλλειψις, τόσον εἰς τὰ πνευματικά, ὅσον καὶ εἰς τὰ πολιτικά, κατὰ τὴν ὀλίγην μου γνῶσιν δὲν εὐρίσκω καὶ λέγω μήπως καὶ ἀπατῶμαι, ἐπειδὴ καὶ πρὸ πολλῶν χρόνων ἔχω μίαν εἰλικρινεστάτην ἀγάπην εἰς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα καὶ δεινὰ αἱ εὐνοιαὶ δεκάσαι τὰς ψήφους· ἀμὴ δὲν ἀπατῶμαι, ὅτι ἠρώτησα καὶ ἄλλας ἀπαθεῖς ψυχὰς καὶ εἰς τὴν διάθεσιν ὁποῦ ἐγὼ εὐρίσκομαι, εὐρίσκονται καὶ αὐτοί. καὶ ἅς εἰποῦμεν καὶ παρὰ μέρος τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός· καὶ πρῶτον μὲν ἅς εἰποῦμεν τὰ πνευματικά ὡς θεία καὶ προὔχοντα τῶν πολιτικῶν. Βλέπομεν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κεκοσμημένην ποικίλοις ἀμφίσις ἱεροῖς, ὁποῦ λογιάζω ἀπὸ τὴν ἄλλωσιν αὐτῆς τῆς Κωνσταντίνου νὰ μὴν ἔλαβεν ἄλλοτε ποτε τοιοῦτον στολισμὸν· ὁρῶμεν ὁσημέραι παννυχίους ἀκολουθίας, προσευχὰς τε καὶ ψαλμοδίας ἀδιαλείπτους, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, κανένα ἀπὸ ὅσα περιέχει ἡ ἱερὰ τῆς ἐκκλησίας διατύπωσις δὲν παραβλέπεται. Δεύτερον δὲ τὰ πολιτικά καὶ τὴν κυβέρνησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, αὐτὰ τὰ ὀλίγα πολλὰ εἰσοδήματα ὁποῦ εἶναι δὲν διασκεδάζονται ἐν κενοῖς, ἀλλὰ μὲ τὴν σύνεσιν καὶ φρόνησιν του διανέμονται εἰς τὰς χρεῖας καὶ

ἀνάγκας τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὰ παλαιὰ καὶ νέα χρέη καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου λαμβάνει τὸ χρέος ὑφείσιν καὶ ἐξομαλίζεται. καὶ ταῦτα φανερὰ καὶ πισίδηλα.

Ἐχω σχεδὸν ἕξ μῆνας ἐδῶ ὁποῦ διατρίβω καὶ δὲν βλέπω κανένα δυνάστην ἐξωτερικὸν νὰ ἔρχεται νὰ βοᾷ καὶ νὰ καταδυναστεύη, καθὼς ἤξεύρει τοὺς παραθόντας χρόνους, ὁποῦ οὔτε ὁ πατριάρχης εἶχεν ἀνάπαυσιν, οὔτε οἱ περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῖς ὅπου εἶχον θρήνους καὶ οἰμωγὸς καθ' ἡμέραν τίνι τρόπῳ νὰ κυβερνήσουν τὸ αὐριον, καὶ τίνι τὸ μετὰ τὴν αὐριον, καὶ τίνι τὸ εἰς τρίτην ἡμέραν. Τὴν δὲ κυβέρνησιν τῶν παρὰ μέρος ἀρχιερέων ὁποῦ κάμνει ὁ συνετὸς καὶ εἰδήμων κοινὸς πατὴρ τίς ἂν ἐξείπη; Οὐδεὶς γὰρ τῶν πατριαρχευσάντων ἐφρόντιζε τόσον, ὅσον ἡ αὐτοῦ παναγιότης εἰς τὴν σύστασιν καὶ κατάστασιν τῶν ἀρχιερέων τοῦ κλίματος, ἐπειδὴ καὶ ὡς ἀγρυπνος φύλαξ ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ τὰ πρόσφορα. δὲν ὀκλάζει οὔτε ἀδημονεῖ εἰς τὸ νὰ λέγῃ καὶ νὰ γράφῃ καὶ νὰ ὑπερασπίζεται διὰ τὰ χρειώδη ἐκάστου καὶ μάλιστα εἰς τοὺς οἰκείους.

Τοῦτον τοίνυν τὸν ἀληθῆ ποιμένα καὶ φιλόστοργον πατέρα τίς τῶν εὐγνωμόνων καὶ γνησίων τέκνων δὲν ἤθελε στέχη ὅση δύναμις καὶ διὰ λόγων καὶ δι' ἔργων νὰ τὸν συστήσῃ; Χρέος ἔχομεν λοιπόν, ἀδελφῶν περιπόθητε, εἰς τοιοῦτον φιλόστοργον πατέρα νὰ φροντίζωμεν ἀγρύπνως τὴν αὐτοῦ στερέωσιν καὶ διαμονήν. Τούτων οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, κάμνει χρεῖα νὰ κοπιάσωμεν, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς ὑπεράσπισιν καὶ διαμονήν τῆς εἰρηνικῆς ταύτης καταστάσεως καὶ νὰ μὴ προφασισζόμεθα εἰς χρέη καὶ δυστυχίας ἐπαρχιῶν, ὅτι ὅταν τὸ καθόλου ὑγιαίνει, τὸ μέρος ἂν ἀρρωστῇ ὑγιάζεται. Ἡ πανιερότης σου λοιπόν ὡς τέκνον γνήσιον τοῦ παναγιωτάτου Δεσπότη προέπει νὰ φροντίσῃ, ἐπειδὴ καὶ μετ' ὀλίγον τελειώνει τρίτος χρόνος ὁποῦ ἐχειροτονήθη εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν καὶ ἐτιμήθη παρὰ τῆς αὐτοῦ παναγιότητος καὶ φροντίζει ἡ αὐτοῦ παναγιότης ὑπὲρ αὐτῆς, νὰ ἐτοιμασθῇ κατὰ τὸν δυνατόν τρόπον νὰ κινήσῃ πρὸς τὰς ἀποκρέω νὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ συνευρεθῇ ἱκανὸν καιρὸν, ἐπειδὴ καὶ γνωρίζω πῶς ὁ Δεσπότης ἀγαπᾷ καὶ θέλει τὴν παρουσίαν τῆς πανιερότητός σου. διατὶ ἀλλέως ποιοῦν τὰ γνήσια τέκνα καὶ μὴ λογιάσῃ πῶς τῆς γράφω ἔτι ἐπιπολέως καὶ τὸ παραβλέψει, μόνον ἅς βαθύνει καὶ ἅς γνωρίσῃ καλὰ πῶς ἡ θέλησις τοῦ Δεσπότη εἶνε τοιαύτη καὶ ἡμεῖς ὡς γείτονες ἐσθλοὶ τῆς γράφομεν ἐκεῖνο ὁποῦ γνωρίζομεν καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ γίνῃ βοηθὸς τε καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σῆς πανιερότητος νὰ ἐξομαλίσῃ τὰ τῆς ἐπαρχίας

της καὶ νὰ κινήση νὰ ἔλθῃ. Καὶ ταῦτα μὲν ἀγαπητῶς πρὸς αὐτὴν' τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἶσαν θεόθεν πλεῖστα μετ' εὐτυχίας.

αἰψς' Δεκεμβρίου ιθ'

Εἰς τοὺς ὁρισμούς της καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

Ἰωαννίνων Κλήμης

Υ. Γ. Εἰς τὰ τῶν πεσχεσίων ὥρισεν ὁ μέγας κηδεμὼν νὰ μὴν παρατραβισθῆτε, ἀλλὰ μετρίως, ἐπειδὴ καὶ ὁ καιρὸς εἶνε δυστυχῆς καὶ δὲν δίδει χέρι τὰ ὑπέρογκα πεσχεσία.

2.

Χριστὸς ἀνέστη

Πανιερώτατε καὶ ἔλλογιμώτατε. . . κύρ Νεόφυτε ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργῆ διατηρούμενος εἶης τῇ παναλκυστάτῃ δεξιᾷ τοῦ οὐρανοῦ πατρὸς.

Χριστὸς ἀνέστη, περιπόθητε ἀδελφῶν, ὁ τὰ τοῦ ἄδου σκυλεύσας βασιλεία καὶ σὺν ἑαυτῷ τοὺς ἐκεῖσε πεπεδημένους ἐξαγαγὼν' ἔαρ εὐφρόσυνον τῆς κοσμοσώστου τοῦ σωτῆρος ἀνέτειλεν ἀναστάσεως καὶ χαίρει σύμπας ὁ κόσμος, μάλιστα τῆς χριστεπωνύμου ἐκκλησίας τὸ βασιλείον πλήρωμα. Ὅθεν καὶ τῆς ἐκκλησίας αἱ ἀηδόνες τὸ θεῖον ἄλσος περιπετώμεναι κελαδοῦσιν ἐνθέρμως τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν' ἢ μὲν «φωτίζου φωτίζου Ἱερουσαλήμ ἦκει γάρ σου τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν» ἢ δὲ «εὐφροαῖνον καὶ κατατέροπου θύγατερ Ἱερουσαλήμ, περιεῖλε Κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωκέ σε ἐκ χειρῶν ἐχθρῶν σου» ἑτέρα δὲ «πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως, ὅτι Κύριος ὕψιστος, φοβερός, βασιλεύς, μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν». Λέλυται τοίνυν τοῦ φραγμαῦ τὸ μεσότοιχον καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μῦθῳ καρδίᾳ δοξάζει τὸν ἀναστάντα Θεόν. Τῆς αὐτῆς οὖν καὶ ἡμεῖς χαρᾶς ἀντεχόμενοι συγχαρῆναι καὶ τοῖς φίλοις ἐδέησε, τοῖς ὅσοις δηλαδὴ φωνῇ ζῶσα διακονεῖν οὐ δύναται, ἀλλὰ τῆς ἐπιστολῆς τὰ περιστένητα ἔλη. Τίνι δ' ἂν ἄλλῳ προὐργιαίτερον εἴη τὸ τοιοῦτον, ὅτι μὴ πρὸς τὴν σὴν πανίερον κορυφὴν; Αὕτη δέ μου πρὸς σὲ ἡ ἐπιστολή, ἀγαπητὴ ἀδελφέ, οὐ μόνον διὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν συγχαρητικὴ, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἐνοῦσης ἡμῖν ἀδελφικῆς ἀγαπήσεως ὡς ἐπίπαν ἀναζωπυρωτικὴ μακρὰν ἀποδιοπομπείσθω τοῦντεῦθεν πᾶσα μεσολαβήσασα παρ' ἀλλήλοις ψυχρότης καὶ τὴν ἀκαπήλευτον καὶ εἰλικρινεστάτην ἀγάπην ἀσπασώμεθα, τῶν ὀποσοῦν συμβάντων τε καὶ λεχθέντων γινόμεθα ἔξαρνοι καὶ τῷ κατὰ Χριστὸν συνδεθῶμεν δεσμῷ' καὶ τοῦτο ἐν ἀληθείᾳ λέγω τοῦ

Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πολλὰ μέντοι κἀγαθὰ γένοιτο τοῖς φίλοις, καὶ μάλιστα τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ εἰλικρινεστάτῳ τῶν φίλων ἰελεμπῆ Κωνσταντίνῳ, τῷ τὴν ἀληθῆ φιλίαν ἀλλήλοις ἡμῖν διὰ τῆς ἐπικαθημένης τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ πειθοῦς προξενήσαντι· ὥστε τούτευθεν Κλήμης τε καὶ Νεόφυτος καὶ Κωνσταντῖνος μὴ λογιζέσθωσαν ἐν ψυχῆς διάφοροι, ἀλλὰ καὶ διάθεσις μία καὶ καρδία μία καὶ τὸ γεωμετρικὸν ἀληθευέτω παρ' ἡμῖν ἄξιωμα, τὰ τῷ αὐτῷ ταυτά, καὶ ἀλλήλοις εἰσι ταυτά. Ἀνακαινισθῶμεν τοίνυν τῆς παρ' ἀλλήλων συνεχοῦς ἀδελφικῆς περιπτύξεως καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς κοινολογῶμεν νόμῳ φιλίας ἀδόλου καὶ ἀγαπήσεως. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χάριτας ὁμολογῶμεν μετὰ Θεῷ τῷ διὰ τὴν ἀγάπην μεσολαβήσαντι. Καὶ ταῦτα μὲν ἀγαπητῶς καὶ ἀδελφικῶς πρὸς τὴν σὴν ἀξιάγιαστον πανιερότητα· τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἶψαν θεόθεν πλεῖστα μετ' εὐτυχίας.

Ϩψθ' Μαΐου ιζ'

Εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τῆς καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀγαπητὸς ἀδελφός

Ἰωαννῖων Κλήμης

3.

Πανιερώτατε καὶ ἔλλογιμώτατέ μοι καὶ φίλιτατε ἀδελφέ. Λεπτομερῶς, ἀδελφῶν περισπούδαστε, μᾶς ἔγραψαν αὐτόθεν τὰς τῶν κακῶν μερικῶν Ἰωαννιτῶν κακεντροχειίας κατὰ τοῦ δούλου σας Βελλᾶς καὶ τῶν καλογήρων τῆς παρουσίας πολιτείας. μᾶς ἔγραψαν τὰς πολλὰς καὶ ἀδίκους συκοφαντίας, ὅπου ἀναιδῶς οἱ θεοκατάρατοι συνέγραψαν κατ' αὐτοῦ. καὶ ὁ σκοπὸς τοὺς πάλιν νὰ λυπήσουν ἡμᾶς, πάλιν νὰ μᾶς κατατρέξουν. νὰ κάμουν τὸν Βελλᾶς νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, πράγμα ὅπου δὲν ἐστάθη εἰς τινὰ τῶν τῆς Βελλᾶς. ἐπειδὴ μήτε εἶνε δυνατόν νὰ σταθῆ, μὴ ὄντος τόπου δι' αὐτόν. μᾶς ἔγραψαν ὅμως τὴν πολλὴν εἰς αὐτοὺς τῆς πανιερότητός σας ἀντίστασιν, τὰ καλὰ λόγια ὅπου εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς διὰ τὸν Βελλᾶς ἐσυντύχετε καὶ ἠὲχαριστήσαμεν καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ φιλαγάθῳ σας πανιερότητι. Ἐγνωρίσατε καλῶτατα, ἀδελφέ, πῶς ὅσα εἶπον εἶνε ψεύδους μεστὰ καὶ ἄλλο ὅπου ἠθέλησαν οἱ μιαροὶ νὰ ἀφαιρέσουν κάθε λογῆς ἐξουσίαν τῆς κατὰ τόπον ἐδῶ ἐκκλησίας, τὸ ὅποῖον εἰς ὅσῃν ἀτοπίαν προβαίνει δὲν κάμνει χρεία νὰ τὸ γράφωμεν· γίνωσκε ὅμως, ἀγαπητέ ἀδελφέ, πῶς ἐδῶ οἱ κληρικοὶ μας καὶ ἄρχοντες ἀπαξάπαντες, παρόντος καὶ τοῦ κοινοῦ φίλου λογοθέτου σας κ' ὁ Δ ἦ μ ο υ ἔκαμαν ἀναφορὰν εἰς τὴν σύνοδον αὐτοῦ ὑπογεγραμμένην ἀπὸ ὅλους καὶ παριστάνουσι τὸν Βελλᾶς τί λογῆς ἀνθρώπος εἶναι. ἔκαμαν καὶ ἄλλην μίαν οἱ γέροντες καὶ χριστια-

νοὶ τῆς ἐπαρχίας μας τῶν χωρίων. μᾶς συμβούλευσαν ὅτι νὰ μὴν τὰς στείλωμεν αὐτόθι κατὰ τὸ παρὸν, διὰ νὰ μὴν ἐγείρωμεν περισσότερον εἰς ἀλόγους ὁρμὰς αὐτοὺς τοὺς ἐναντίους μας, ἕως οὗ νὰ μᾶς ἔλθουν αἱ ἀποκρίσεις τῶν προτέρων γραμμῶν ὅπου ἐστείλαμεν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐγράφομεν καὶ τῆς πανιερότητός σας, καὶ τότε θέλομεν ταῖς στείλει βέβαια. Τώρα ὁμως γράφομεν αὐτοῦ τῶν ἑδικῶν μας νὰ ἔλθουν εἰς τὴν πανιερότητά σας νὰ ἐπιχειρισθῆτε τὰ δέοντα, λέγοντες εἰς τε τὸν παναγιώτατον καὶ ἀρχιερεῖς τὰ ἀναιρετικά τῶν ἀδικῶν συκοφαντιῶν. νὰ ἐπιμεληθῆ, ἀδελφέ, παρακαλῶ, ὅτι τοῦτο εἶνε πρᾶγμα ἀνυπομόνητον, εἶνε μεγάλη μας καταφρόνησις νὰ ἐγείρονται οὐτιδανοὶ ἄνθρωποι κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀρχιερέων, καὶ μόνον διατὶ ἔρχονται αὐτόθι εἰς τὴν Πόλιν νὰ γίνουν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἀρχιερέων νομοθέται. Ὅμοίως καὶ διὰ τοὺς κηλογήρους ὁποῦ φωνάζουν χωρὶς νὰ συλλογίζονται τὴν ἐντροπὴν ὁποῦ τοὺς προξενεῖται εἰς τὰ πρόσωπα νὰ πασχίσῃτε νὰ τοὺς ἀναιρέσητε, ὅτι τοῦτο δὲν ἐστάθη εἰς καμμίαν πολιτείαν, καὶ νὰ ἔχωμεν μὲ πρῶτον γράμμα σας, μάλιστα μὲ τὸν παρόντα ὁποῦ ἔξεπίτηδες στέλλουσιν οἱ γέροντες τῶν χωρίων αὐτοῦ εἰς τοὺς ἑδικούς τους, καὶ γράψετε μας ἀνίσως καὶ χρειάζεται νὰ στείλωμεν τὰς ἀναφορὰς τὸ ὀγλιγορώτερον. Τὸν τζελεμπῆ Κωνσταντῖνον ὀλοφύχως ἀσπαζόμεθα. ὁ δοῦλός σας Βελλᾶς σᾶς προσκυνεῖ πανευλαβῶς. Ἐρωμένως μοι διαβιῶναι, ἀδελφῶν καὶ φίλων ἐρασιμώτατε.

αψιδ' Ἰανουαρίου κδ'

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀδελφός

Ἰωαννῶν Κλήμης

14) Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Ἰωάννου.

Πανιερώτατε καὶ σοφώτατε δέσποτα

Ὡς καθὼς μὲ ὅλην τὴν ταπεινώσιν προσκυνῶ καὶ εὐχαριστῶ τὴν πανιερότητά της διὰ τὸ ἀπεσταλμένον γράμμα, ἔτζι τῆς ὑπόσχομαι τέλειος καὶ ἐκ πάσης καρδίας εὐλαβέστατος ἀδελφός καὶ δοῦλος, καὶ εἰς ὅ,τι θέλει προστάξει θέλει μὲ εὖρει ἔτοιμον εἰς τοὺς ὀρισμούς της μὲ τοῦτο βεβαιώνομαι καὶ λέγομαι

αψζ' Ὀκτωβρίου β'

τῆς σῆς πανιερότητος ταπεινός καὶ εὐλαβῆς ἀδελφός καὶ δοῦλος

Ἰωάννης Βικέντιος Φιλιππῆς

Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἀνάξιος ἐπίσκοπος

2.

Πανιερώτατε καὶ σοφώτατε πρόεδρε Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ἡμέτερε φίλατε καὶ περιπόθητε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ.

Ἐφθασαν πρὸς ἡμᾶς τῆς χουσείας καὶ ἱεράς σου ψυχῆς οἱ πανέντιμοι χαρακτῆρες ἀπὸ γλυκυτάτην εὐνοιαν τοῦ ἀδελφικοῦ αὐτῆς φίλτρον, ὡς ἐμφαίνοντες ἡμῖν οὗτοι τὴν ἔμψυχόν της καὶ ζῶσαν εἰκόνα, εὐλαβῶς πάνυ κατεφιλῆσαμεν. Καὶ ἰδοὺ διὰ τῆς ἀποκρίσεώς μας τῆς ἐπεκδηλοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὰ τῆς ἡμετέρας διαθέσεως φίλτρα καὶ αὐτῆς τῆς εὐλαβείας μας τὰ τεκμήρια. Ἐλάβαμεν καὶ τὴν δορκάδα τὴν ὁποίαν διατηροῦμεν ὡς δῶρον ὑπέριμον τῆς σῆς γενναίας ψυχῆς, κάμοι δὲ αὐτῷ λίαν ἔξοχον. Ἄς δεχθῆ ἡ πανιερότης σας εἰς χάριτα ἐδικὴν μου διαφόρους ποικίλας δπώρας, αἵτινες εἰ καὶ τὸ μόνον περιέχουσι σχῆμα, ἐκπέμπονται ὅμως ἐξ ἀληθοῦς καὶ εἰλικρινεστάτης μας τῆς καρδίας. αὐτὰς φιλοφρόνως ἀνάλαβε, ὡς τὸ πενιχρὸν ὕδωρ ὁ Ξέρξης, καὶ ὡς εἶεν ἂν ἐσπερίδων αὐτὰ τὰ κατάχρυσα μῆλα, τῶν ὁποίων ἂς χάριση τὸ ὑπέριμον τὸ σὸν γαληνόμορφον ὄμμα καὶ τὴν ἀξιοῖτητα ἢ χαριτόβρυτος δεξιὰ τῆς πανιερότητός σας, τὴν ὁποίαν ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμενος ὑπογράφομαι μὲ γρόεος ἀθάνατον εὐχόμενός σας ἐξ οὐρανοῦ τὰ καταθύμια πάντα.

αψζ' Νοεμβρίου β'

τῆς σῆς πανιερότητος ἀγαπητὸς ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀδελφὸς

*Ἰωάννης Βικέντιος ὁ Φιλιππῆς
Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας ἐπίσκοπος*

(Συνεχίζεται)

† Ο ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ